

PROJECT SEIZOENARBEID WERKT!*Gerben Splinter en Ruud van Uffelen*

In de tuinbouw wordt veel gebruik gemaakt van seizoenarbeid. Het gaat hier om kortdurende, eenvoudige werkzaamheden zoals oogsten en het verwerken van bijvoorbeeld asperges, aardbeien en fruit. Deze arbeid werd in het verleden meestal ingevuld met scholieren, studenten en huisvrouwen. Door een recente krappe arbeidsmarkt en maatschappelijke veranderingen is de beschikbaarheid van Nederlands personeel afgenomen en is de omvang van illegale tewerkstelling gegroeid. Als reactie hierop is in 2001 door LTO samen met CWI en met ondersteuning van de ministeries van LNV en SZW het project Seizoenarbeid gestart. Doelen van dit project waren het verbeteren van de personeelsvoorziening en het verminderen van de illegale tewerkstelling. Uit de eerste aanmeldingen begin 2002 in het Zuiden van het land kon direct het succes van het project worden afgemeten. De projectorganisatie was in eerste instantie niet volledig voorbereid op de grote respons. In totaliteit hebben ongeveer 700 ondernemers 5.824 arbeidsplaatsen aangemeld. Vooral telers van asperge, aardbei, opengrondsgroente en hardfruit waren grote deelnemers aan het project. De deelname was anders dan men van tevoren had ingeschat; vooral die van de glastuinbouw viel bijvoorbeeld tegen.

Veel Polen

De arbeidsplaatsen werden hoofdzakelijk gevuld door niet-EU-arbeiders ($\pm 70\% = 4.211$) met een tewerkstellingsvergunning (TWW) te plaatsen (tabel 1). Voordat overgegaan werd tot plaatsing van medewerkers vanuit het project, werd gedurende enkele weken een eigen wervingsinspanning van telers gevraagd. Andere bronnen, waaronder Nederlands en Europees aanbod (zogenaamd Prioriteit Genietend Aanbod), konden minder goed worden benut. De deelnemende ondernemers van project Seizoenarbeid hebben in totaal 19.000 seizoenskrachten aan het werk gehad, waarvan er ongeveer 5.800 (30%) zijn geworven met vacatures via het project.

Tabel 1 Verstrekte tewerkstellingsvergunningen naar land van herkomst in 2002 (per 14-10-02)

Land van herkomst	Aantal werknemers
Polen	3.737
Roemenië	144
Bulgarije	67
Litouwen	47
Oekraïne	43
Tsjechië	30
Slowakije	24
Hongarije	18
Slovenië	7
Joegoslavië	4
Overig	90
Subtotaal	4.211
Nederland, via eigen werving telers	1.613 a)
Totaal	5.824

a) Het is niet zeker of alle aangemelde vacatures ook daadwerkelijk zijn ingevuld.
Bron: CWI.

Uit een door het LEI gehouden enquête blijkt dat de geworven seizoenarbeiders (in veel gevallen Polen) zeer tevreden waren. Men is blij dat op een legale wijze gewerkt kan worden. Daarom zouden werknemers van buiten de EU in de toekomst ook graag wat langer in Nederland willen werken. Verder kwam uit de enquête voor een aantal sectoren, waaronder glastuinbouw, de wens naar voren om de maximale periode van tewerkstelling te verlengen van 3 naar bijvoorbeeld 6 maanden, zodat nog beter kan worden ingespeeld op de behoefte aan seizoenarbeid.

Structuur in werving

Voor het jaar 2002 is geconcludeerd dat het project Seizoenarbeid de personeelsvoorziening in de agrarische sector heeft verbeterd. Er is voor alle partijen (LTO, CWI, werkgevers en werknemers) meer structuur gekomen in de werving van seizoenarbeidskrachten. Mede hierdoor hebben werkgevers minder beroep op illegale arbeid hoeven doen dan in voorgaande jaren, alhoewel het precieze effect zich moeilijk laat vaststellen.

Terugkijkend naar 2002 is er een aantal aandachtsvelden te onderkennen, die in het tweede afsluitende evaluatiejaar de volle aandacht krijgen. Zo bleek onder meer dat de projectorganisatie te weinig Prioriteit Genietend Aanbod heeft kunnen organiseren. Door LTO en CWI zal in 2003 zwaarder worden ingezet op het verkrijgen van dergelijke arbeid. Dit betekent onder meer dat in het vervolg van het Evaluatieproject ook contact wordt gezocht met de Nederlandse werknemer, die als seizoenarbeider werkzaam is op een tuinbouwbedrijf. In 2002 zijn vooral de buitenlandse werknemers ondervraagd.

Ook is geconstateerd dat het project niet in elke tuinbouwsector is aangeslagen. Terwijl de deelname massaal was in de asperge, aardbeien- en fruitteelt (in 2003 zijn voor de sectoren al meer vacatures gemeld dan vorig jaar), bleef deelname in de bollenteelt en met name de glastuinbouw ver achter bij de verwachtingen. Dit jaar worden deze sectoren specifiek geanalyseerd op faal- en succesfactoren. Daarbij wordt ook nagegaan wat de motieven zijn van ondernemers om niet deel te nemen aan het project.

Organisatie in beweging

In 2002 werd zichtbaar dat de projectorganisatie zich voortdurend aanpast op haar bevindingen. De organisatie heeft zich in 2003 getransformeerd naar operationele front- en backoffices om daarmee deelnemende ondernemers nog beter van dienst te kunnen zijn. Voor 2003 zal opnieuw worden gemeten in hoeverre de projectorganisatie haar doelen bereikt.

Meer informatie:

Rapport no. 275, Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, *Evaluatie project Seizoenarbeid 2002*